

**ГЕНЕРАТОР ПСЕВДОВИПАДКОВИХ СИГНАЛІВ
ІЗ ЗАТРИМКОЮ, ЩО ЗМІНЮЄТЬСЯ**

Шифр «Генератор»

ЗМІСТ

Вступ.....	3
Мета роботи і шляхи її досягнення	4
Висновки.....	8
Література.....	9

ВСТУП

Велика група інформаційно-вимірювальних систем обробки сигналів (наприклад, кореляційних вимірювачів затримок) призначена для вимірювання параметрів випадкових сигналів, затримка між якими змінюється під час вимірювання [1]. Для випробувань і визначення метрологічних характеристик таких систем необхідно формувати тестові сигнали з відомими і керованими характеристиками.

До останніх відноситься затримка між двома випадковими сигналами для оцінки похибки, обумовленої зміною затримки в часі, що змінюється за заданим законом [2]. Як генератори тестових сигналів у ряді випадків використовують генератори псевдовипадкових двійкових послідовностей (ПВДП), побудовані на регістрах зсуву із зворотними зв'язками [1]. Існуючі пристрої формування двох ПВДП із затримкою, що змінюється, відрізняються громіздкістю схем аналогових і цифрових керованих ліній затримки при великих значеннях затримки і верхньої частоти спектру сигналу, що генерується [3].

Пристрій [1] відрізняється простотою, надійністю, відсутністю вказаних вище обмежень, проте при кожній зміні затримки між двома ПВДП відбувається «розрив» в часі в одній з формованих послідовностей на час встановлення необхідної затримки τ , В інтервалах часу τ при кожній зміні затримки результати вимірювання характеристик будуть недостовірні через вказаний вище «розрив» послідовності.

МЕТА РОБОТИ І ШЛЯХИ ЇЇ ДОСЯГНЕННЯ

Метою роботи є розробка генератора двох ідентичних псевдовипадкових послідовностей сигналів із затримкою між ними, що змінюється.

Структурна схема генератора двох ідентичних ПВДП, затримка між якими змінюється без «розривів» сигналу в часі і з необхідною для дослідження указаної похибки дискретністю наведена на рис. 1.

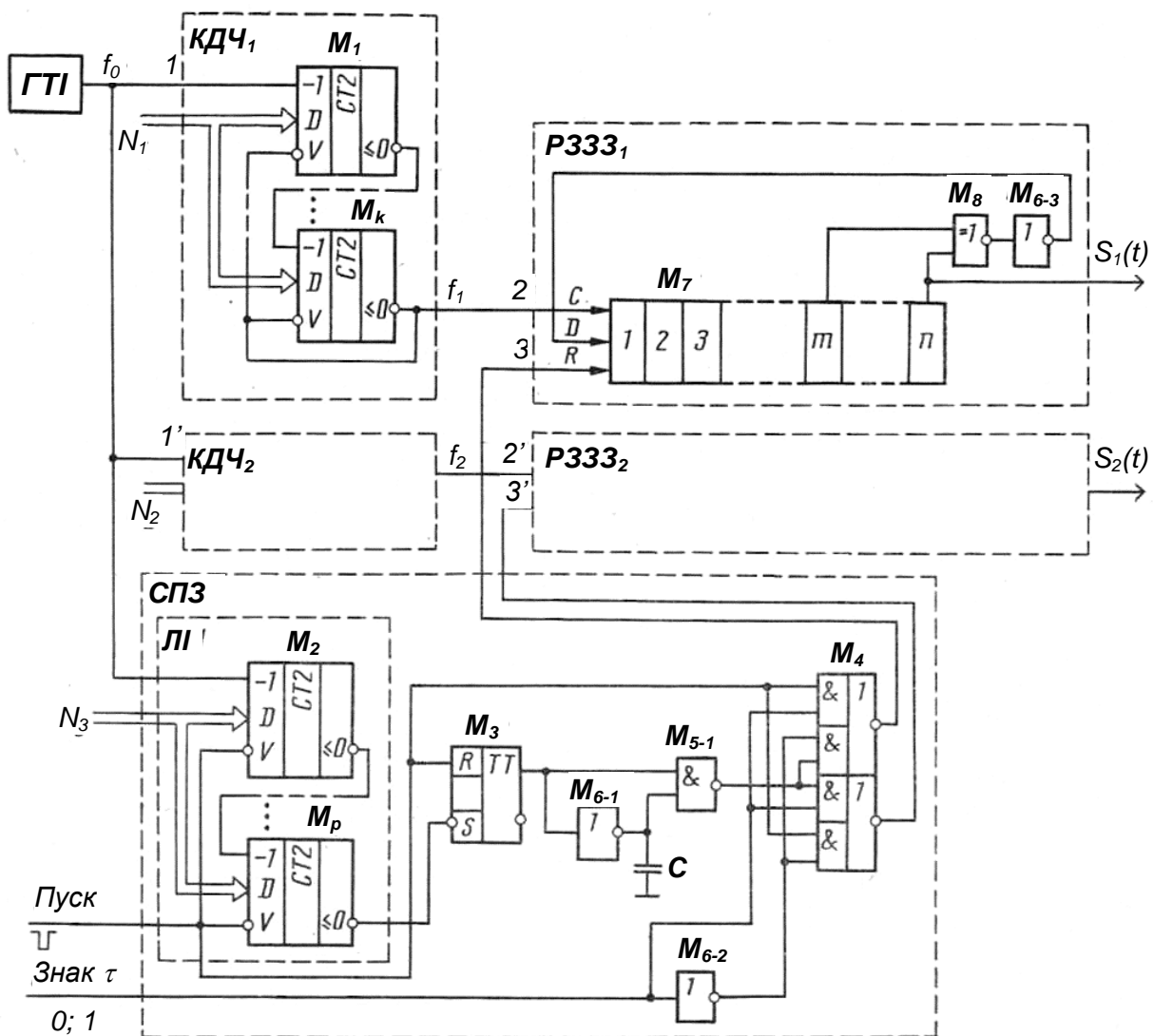

Рисунок 1_Структурна схема генератора псевдовипадкових сигналів із затримкою, що змінюється.

Генератор ПВДП містить генератор тактових імпульсів ГТІ, два керувані дільники частоти КДЧ₁ і КДЧ₂, два ідентичні регістри зсуву із зворотними зв'язками P333₁ і P333₂ і схему початкової затримки СПЗ, що

складається з лічильника імпульсів $ЛІ$, який є реверсивним лічильником з попереднім установленням, триггера, формувача короткого імпульсу і схеми комутації.

Робота генератор полягає в наступному. На рахункові входи $КДЧ_1$, $КДЧ_2$ и $ЛІ$ від $ГТІ$ поступають імпульси частоти f_0 . При надходженні сигналу *Пуск* триггер M_3 установлюється у вихідний стан «0» і на його виході формується початок імпульсу (рис. 2). $P333_1$ (або $P333_2$) по входу R установлюється у початковий стан залежно від стану схеми комутації M_4 , керованої сигналом *Знак τ* . У $M_2 \div M_p$ запишеться число, яке задане кодом N_3 . Імпульси тактової частоти f_0 поступають на вхід $ЛІ$, там вони віднімаються з коду N_3 . Після закінчення N_3 тактів частоти f_0 $ЛІ$ формує сигнал переносу і установлює триггер M_3 в «1». Тривалість імпульсу τ_0 на виході M_3 прямо пропорційна коду N_3 і дорівнює $\tau_0 = \frac{N_3}{f_0}$. Триггер M_3 через формувач короткого імпульсу M_{6-1} , M_5 і комутатор M_4 установлює в початковий стан $P333_2$ (або $P333_1$ - залежно від стану комутатора M_4). Таким чином, між ПВДП $s_1(t)$ і $s_2(t)$ буде установлена початкова затримка τ_0 .

Якщо $f_1 = f_2$ (при $N_1 = N_2$), то затримка τ_0 між послідовностями $s_1(t)$ і $s_2(t)$ буде постійна. Початкове значення τ_0 можна установити з точністю $\Delta\tau = \frac{1}{f_0}$ у інтервалі $0 \leq \tau_0 \leq \tau_{\max} = \frac{N_{3\max}}{f_0}$, де $N_{3\max}$ - максимальне значення коду початкової затримки N_3 .

$КДЧ_1$ і $КДЧ_2$ побудовані на реверсивних лічильниках і працюють в режимі віднімання, їхні коефіцієнти ділення дорівнюють відповідно N_1 і N_2 , тобто на їхніх виходах будуть імпульси з частотами $f_1 = \frac{f_0}{N_1}$; $f_2 = \frac{f_0}{N_2}$.

Ці імпульси поступають на тактові входи $P333_1$ и $P333_2$, які здійснюють зсув двійкових послідовностей, що генеруються, на кожний такт частоти f_1 і f_2 . На виходах $P333_1$ і $P333_2$ будуть відповідно ПВДП $s_1(t)$ і $s_2(t)$, спектри яких і періоди повторення залежать від значень f_1 і f_2 і різниць між

$P333_1$ і $P333_2$ [5].

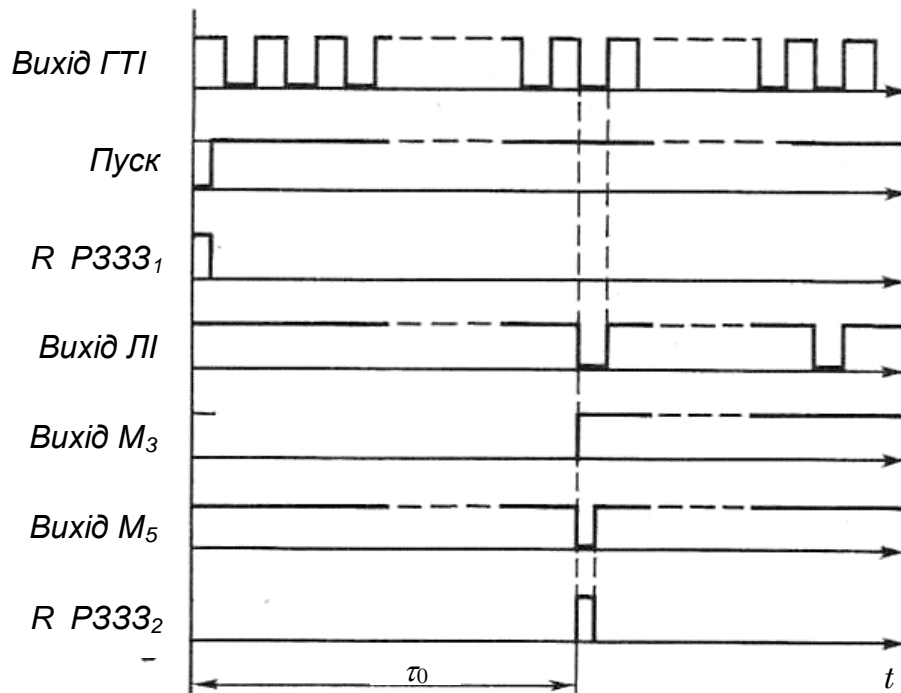

Рисунок 2. Часові діаграми при подачі «1» на вхід *Знак τ* .

Отже, починаючи з моменту τ_0 після сигналу *Пуск* при зміні значень кодів N_1 або N_2 в $KДЧ_1$ або $KДЧ_2$ затримку між двома ПВДП із заданими спектральними характеристиками і початковою затримкою можна змінювати за заданим законом.

Огинаючі енергетичних спектрів ПВДП $s_1(t)$ і $s_2(t)$ визначаються за формулами [5]

$$H_1(f) = \left[\frac{\sin(\pi f/f_1)}{\pi f/f_1} \right]^2; \quad H_2(f) = \left[\frac{\sin(\pi f/f_2)}{\pi f/f_2} \right]^2 = H_1\left(\frac{f}{a}\right) \text{ (коефіцієнт } a = \frac{f_2}{f_1} = \frac{N_1}{N_2}).$$

Спектри наведені на рис. 3.

Стиснення (розтягування) спектру $H_2(f)$ еквівалентно розтягуванню (стисненню) сигналу $s_2(t)$ в часовій області, тобто, зміні затримки між сигналами $s_2(t)$ і $s_1(t)$ [6]

$$s_2(t) = s_1(at \pm \tau_0) = s_1[t \pm \tau_0 + \tau(t)],$$

$$\text{де } \tau(t) = (a - 1) \cdot t = \frac{N_1 - N_2}{N_2} \cdot t,$$

$\frac{N_1 - N_2}{N_2}$ - швидкість зміни затримки.

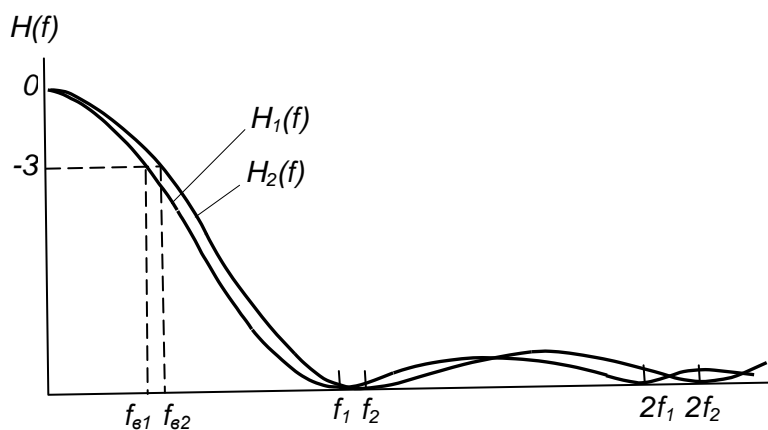

Рисунок 3 _Огинаючі енергетичних спектрів на виходах $P333_1$ і $P333_2$ при $N_1 > N_2$.

Модель генератора на мікросхемах серії 155 і при розрядностях $KДЧ_1$ $KДЧ_2$ $k = 10$, регістрів $P333_1$, $P333_2$ $n = 14$ і $ЛЛ$ $p = 24$ для значення $f_0 = 10$ МГц має такі характеристики: верхня частота спектра сигналів, генеруються, (відповідає на рис. 3 спаду огинаючої енергетичного спектру на 3 дБ) $f_b = 5$ кГц; максимальна затримка між сигналами $\tau_{max} = 1$ с; дискретність установки швидкості зміни затримки $\Delta v = 1,5$ мс/с.

Для зміни характеристик генератора необхідно змінювати тактову частоту f_0 і розрядності $KДЧ_1$, $KДЧ_2$ і $ЛЛ$. При цьому f_b і Δv змінюються прямо пропорційно зміні f_0 і обернено пропорційно до зміни k , а значення τ_{max} навпаки і, крім того, пропорційно значенню p .

ВИСНОВКИ

Описаний генератора дозволяє отримати дві ідентичні псевдовипадкові послідовності сигналів із затримкою між ними, що змінюється за заданим законом.

Особливістю описаного пристрою є простота схемного рішення і компактність.

ЛИТЕРАТУРА

1. Мелик-Шахназаров А. М., Маркатун М. Г. Цифровые измерительные системы корреляционного типа. М.: Энергоатомиздат, 1985. - 128 с.
2. Динкевич В. В., Кузьмин Ю. И. // Измерит. техника. 1982. № 4, с. 54.
3. Куликов В. А., Рыженков Е. В. // Измерит. техника. 1982. № 2, с. 52.
4. Титце У., Шенк К. Полупроводниковая схемотехника. М.: Мир, 1982. - 512 с.
5. Хоровиц П., Хилл У. Искусство схемотехники. М.: Мир, 1998. - 801с.
6. Гоноровский И. С. Радиотехнические цепи и сигналы. М.: Дрофа, 2006. - 719 с.
7. Нефедов А.В. Интегральные микросхемы и их зарубежные аналоги. Справочник. т.2 М.: ИП Радиософт, 2000. - 640с.